

BIBΛΙΟ

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Η απόφαση της καλοσύνης

Μετά έξι χρόνια συγγραφικής απουσίας, ο Κωνσταντίνος Τζαμιώτης επανεμφανίζεται με ένα μεγάλο μυθιστόρημα. Η πλοκή καλύπτει μόλις μία διετία, 2021-2023, ωστόσο στις επτακόσιες δεκαεπτά σελίδες απλώνεται ένα σύνθετο ανάπτυγμα της ελληνικής πραγματικότητας σε βάθος χρόνου. Αλλωστε η αρχή εκτυλίσσεται πολλά χρόνια πριν, με κατακλείδα ένα έγκλημα, το άγος του οποίου φέρει ο πρωταγωνιστής του βιβλίου, ο Λευτέρης Διαμαντόπουλος, άρχων μιας δυναστείας του Θεσσαλικού Κάμπου. Γύρω του περιφέρονται οικείοι και άγνωστοι, που ο καθένας με τον χαρακτήρα του αναδεικνύει τη δικοσυστασία που κυβερνά τόσο τον Λευτέρη όσο και τα άλλα πρόσωπα του μυθιστορήματος, τη δικοτόμισή τους μεταξύ φωτός και ερέβους. Μέσα στον πυρήνα του καλού σοβεί το κακό, και αντιστρόφως. Κάποια στιγμή ο καθένας υποχρεώνεται «να σκεφτεί τι θα κάνει πριν πέσει η νύχτα».

Η κόρη του Λευτέρη, η Αζία, είχε ιαχθεί στη σωτηρία του πλανήτη. Μόνο όταν συναντά τον ήλιότομο Πέτρο σε ένα δάσος στη Χαλκιδική αισθάνεται την πρότερη ζωή της ρηχή και φτηνή. Ο Πέτρος πρότεινε με τη στάση του ένα εντιμότερο μοντέλο ύπαρξης. Η Αζία καλείται να πάρει μια απόφαση, να βρει την τόλη να λοξοδρομήσει από την προδιαγεγραμμένη πορεία της και να μείνει στο δάσος του Πέτρου. Επρόκειτο για τη δοκιμασία της ανάληψης της ευθύνης, του εαυτού και του άλλου.

Με αυτό το ζωτικό ερώτημα αναμετριοούνται και άλλοι χαρακτήρες του βιβλίου. Ο Γιάννης, για παράδειγμα, που συντηρεί με τον αδελφό του, Γιώργο, ένα καθαριστήριο στην πλατεία Βικτωρίας, αδυνατεί να αποτολμήσει το άλμα που θα τον διασώσει από τον φαύλο εαυτό του. Παραμένει δέσμιος των σκοτεινότερων πτυχών του, τρώφιος σε ένα ιδιωτικό κολαστήριο βρωμιάς, εξαχρείωσης και βίας. Ενδεχομένως η κακότητά του ήταν ένας τρόπος να αντιτίθεται στην παραίτηση του αδελφού του. Μπορεί κάποτε ο Γιώργος Στάλας να ήταν μάγκας, αλλά τώρα ήταν ένας μίζερος σαραντάρης που κάθε βράδυ τον έπαιρνε ο ύπνος μπροστά στην τηλεόραση.

Σε πλήρη αντίστιξη με τους λούμπεν αδελφούς, έρχονται δύο απόλυτα θετικοί χαρακτήρες. Ο ένας είναι ο Νίκος, ιστορικός, που εργάζεται σε ένα επαρχιακό γυμνάσιο της Μεσσηνίας. Όπως ο Γιώργος, ένιωθε και εκείνος να ενδίδει ολοένα και περισσότερο στην ανία. Ωστόσο, ακόμη αντιστεκόταν, γραπωμένος από αυτό που θεωρούσε ως το μείζον κα-

Στις 717 σελίδες του μυθιστορήματος του Κωνσταντίνου Τζαμιώτη η αφήγηση εκτείνεται χειμαρρώδης και εξόχως προμελετημένη μέχρι την τελευταία σελίδα.

θήκον του, «να ολοκληρώσει την έρευνά του για τους άταφους Έλληνες στρατιώτες της Αλβανίας του Ελληνοϊταλικού Πολέμου». Έχει σημασία πως στο βιβλίο οι μόνοι που μιλούν σε πρώτο πρόσωπο είναι δύο δίδυμα αδέρφια, τα οστά των οποίων περιμένουν τη δικαιοσύνη του Νίκου. Η φωνή των νεκρών ανήκει αποκλειστικά σε εκείνους. Αταλάντευτος στην πίστη του στο καλό παραμένει και ο Βασιλάκης ο Κιντής, ο οποίος κάθε πρωί, κυλώντας στη μεθόριο του υποστατικού του Διαμαντόπουλου πάνω σε αναπηρικό αμαξίδιο, μάζευε τα σκουπίδια.

Ο πιο πολύπλοκος και συνεπώς πιο ενδιαφέρων χαρακτήρας είναι ο Βαγγέλης, ξάδελφος του Διαμαντόπουλου και επιστάτης του κτήματος. Στο σκιαγράφημά του εξεικονίζεται η ψυχοβόρα διαπάλη ανάμεσα στο καλό και στο κακό. Ο Βαγγέλης, έρμαιο αντίρροπων δυνάμεων, σπαράσσεται από την ανικανότητά του να αντιταχθεί στη βαρβαρότητα. Η εύθραυστη καλοσύνη του κομματιάζεται από τις σκαιότερες ενορμήσεις του θυμικού του. Και τελικά πληρώνει το αλγεινότερο τίμημα.

Το μυθιστόρημα του Τζαμιώτη συνιστά απόρροια δριμύτατου θυμού, αλλά και υψηλότατης συγγραφικής τεχνικής. Στην απρόσκοπτη

ροή της αφήγησης εγκιβωτίζονται πολυάριθμοι διάλογοι, αριστοτεχνικά κωνεμένοι στο κείμενο, ενόσω ο τρίτοπρόσωπος αφηγητής επιτρέπει στα πρόσωπα, με ανεπαίσθητες αποσύρσεις, να εκφέρουν το ιδιαίτερο πχόχρωμά τους. Η τεράστια αφήγηση εκτείνεται χειμαρρώδης και εξόχως προμελετημένη μέχρι την τελευταία σελίδα. Οποσδήποτε εντυπωσιάζει και η μεθοδικότητα με την οποία ο Τζαμιώτης φέρνει αντιμέτωπους ήρωες φαινομενικά άσχετους μεταξύ τους, αποκαλύπτοντας ανύποπτες αλληλοσυνδέσεις και συνεκδοχικά την απόλυτη εξάρτηση του εγώ από τον άλλο. Και όλα αυτά δίχως να παρεκκλίνει στιγμή από τη θεμελιακή στόχευσή του, την πρόταση ενός αξιακού κώδικα, έρμα μιας ηθικής υπόστασης.

Το ζήτημα της ηθικότητας δεσποίζει στις σελίδες και τίθεται σε όλους τους ήρωες. Σε έναν κόσμο αχρείο, άσχημο και βίαιο, ποιος αντέχει να γίνει αυτός που οφείλει να είναι; Από την έκβαση σε αυτή τη «βάνουση αναμέτρηση με το σκοτάδι» δεν κρίνεται μόνο το μέγεθος μιας ζωής, αλλά και το μέλλον του κόσμου. Συχνά οι συνιθισμένοι άνθρωποι είναι φορείς μεγάλων υποθέσεων. Και το μυθιστόρημα του Τζαμιώτη είναι κυριολεκτικά και μεταφορικά μεγάλο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΜΙΩΤΗΣ
Θα πέσει η νύχτα
Εκδ. **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ**
σελ. 717